

פרק ה'

שוק העבודה בתקופת הקורונה

חלק א': ההתפתחויות בתעסוקה ובשכר

- בשל משבר הקורונה הוטלו על הפעילות הכלכלית מגבלות, שפגעו בעסקים וביכולתם להמשיך ולהעסיק עובדים. כפועל יוצא צנח בחדות שיעור התעסוקה בגילי העבודה העיקריים.
- כלי הסיוע הממשלתיים שהופעלו בלמו במידה רבה את הזעזוע בשוק העבודה. מרבית העובדים לא פוטרו, בזכות יישום מנגנון החל"ת והארכת תקופת הזכאות לדמי האבטלה ל"נעדרי קורונה". הירידה של שיעור ההשתתפות הייתה מתונה.
- האבטלה הרחבה בקרב גילאי 15+ עלתה מ-3.4% ל-37% בסגר הראשון ולאחר ירידתה הזמנית בסוף הסגר עלתה שנית ל-21% בסגר השני. מספר הבלתי מועסקים בהגדרה הרחבה לא ירד מתחת לכ-500 אלף איש לאורך כל המשבר (כ-12% מכוח העבודה).
- פגיעת משבר הקורונה הייתה עוצמתית במיוחד בענפים המצריכים נוכחות פיזית ועבודה עם אנשים. בענפים אחרים ההגבלות היו מתונות יותר, ובחלקם הצליחו העסקים להתאים את הפעילות למגבלות הריחוק הפיזי – בין היתר, באמצעות מעבר לעבודה מהבית.
- ענפים שבהם השכר הממוצע והפריון נמוכים נפגעו יותר במהלך המשבר, הן מפני שהם מאופיינים באינטראקציה בין אישית גבוהה, והן בשל ניסיונה של הממשלה לווסת את המגבלות על הפעילות כדי שהפגיעה בה תתמתן. מצב זה מיתן את הפגיעה בתוצר, אך בעטיו נפלטו רבים ממעגל העבודה, במיוחד עובדים מרקע חברתי-כלכלי חלש.
- כתוצאה מהרכב אוכלוסיית המובטלים עלה בשיעור חריג השכר הממוצע למשרת שכיר. סימולציה המנטרלת את השפעת השינוי בהרכב התעסוקה על השכר הממוצע מצביעה על עלייה קלה בלבד בזה של העובדים שהמשיכו לעבוד. עם זאת, בחלק מהענפים ירד שכרם של העובדים שהמשיכו לעבוד. התפתחות שכרם של אלה הייתה מתואמת עם ההתפתחות של מספר המועסקים בענף.
- משך ההיעדרות מהעבודה של כל קבוצות הבלתי מועסקים בסוף התקופה היה ארוך מאשר בשנה הקודמת. בפרט, שיעור העובדים בחל"ת שנשארו מובטלים מעל 27 שבועות ביחס לסך העובדים בחל"ת עמד בחודש דצמבר על 45%; זאת בדומה ליחס זה אצל יתר הבלתי מועסקים – 51%. לעומת זאת, בדצמבר 2019 שיעור הבלתי מועסקים (בהגדרה הצרה) מעל 27 שבועות מסך הבלתי מועסקים (בהגדרה הצרה) עמד על 36% בלבד.
- החזרה של כלל הבלתי מועסקים לתעסוקה עלולה להיות מלווה בקשיים במיוחד, בגלל מספרם הגבוה ומשך ההיעדרות הארוך שלהם.